
Vinka Matijević

Traian and the Danubian Provinces

The political, economic and religious life in the Danubian Provinces,
4th International Conference on the Roman Danubian Provinces

Od 15. do 17. studenoga 2017. god. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održan je međunarodni znanstveni skup o rimskim provincijama na Dunavu – 4th *International Conference on the Roman Danubian Provinces*. Za organizaciju skupa zaslužni su dr. sc. Domagoj Tončinić s Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i dr. sc. Livio Zerbini, ravnatelj *Laboratorio di studi e ricerche sulle Antiche province Danubiane (LAD)* na *Università degli Studi di Ferrara*, od kojega je 2007. god. i potekla ideja o osnutku znanstveno-istraživačkog centra za promicanje interdisciplinarnih istraživanja povijesti i arheologije dunavskih provincija s naglaskom na antiku i probleme vezane uz romanizaciju, rimsku administraciju, procese urbanizacije te društvene, gospodarske i religijske pojave. Dunavske provincije geografski obuhvaćaju područja srednjeg i donjeg sliva Dunava, istočne Alpe, Dinaride i Balkan. Na tom su se prostoru u rimsko vrijeme nalazile provincije Norik, Dakija, sjeverni dio Dalmacije, Gornja i Donja Mezija, Mala Skitija te Gornja i Donja Panonija.

Nakon što je 2009. god. na Sveučilištu u Ferrari pod organizacijom LAD-a održan prvi, vrlo uspješan međunarodni znanstveni skup o Rimu i dunavskim provincijama, 2013. god. uslijedio je drugi s temama vezanima uz religiju i akulturaciju. Rezultati obaju skupova i radovi sudionika objavljeni su u zbornicima tiskanima 2010. i 2015. god. Domaćinstvo trećeg skupa 2015. god. preuzeo je *Institut für Alte Geschichte und Altertumskunde, Papyrologie und Epigraphik* sa Sveučilišta u Beču, a njezova središnja tema odnosila se na antičko društvo i ekonomiju u provincijama na Dunavu. Glavna tema ovogodišnjeg, četvrtog skupa posvećena je caru Trajanu (98.-117. god.) s naglaskom na politički, ekonomski i religiozni život dunavskih provincija u vrijeme njegove vladavine. Time se željelo obilježiti 1900 godina od smrti cara za čije je vladavine Rimsko Carstvo doseglo najveći teritorijalni opseg (dotadašnjim provincijama pripojio je Dakiju, Arabiju, Mezopotamiju, Asiriju i Armeniju), u Rimu su podignute mnoge nove građevine (forum, tržnica, terme, vodovod i stup podignut u slavu pobjede nad Dačanima), u provincijama se također osjećao građevinski uzlet, a odlike njegove vladavine, osim uspješnih vojnih pohoda, bile su i pravna i ekonomska stabilnost. Zbog toga ga ubrajamo među „pet dobrih careva“ koji su u vremenu od kraja 1. st. do pred kraj 2. st. doveli prosperitet i stabilnost u Rimskom Carstvu do vrhunca.

Zagrebački skup podržala je Hrvatska zaklada za znanost u okviru projekta 6505 *Između Dunava i Mediterana. Uloga rimske vojske u mobilnosti ljudi i roba na tlu Hrvatske u antici*, voditeljice prof. dr. sc. M. Sanader. U tri dana trajanja skupa održano je četrdesetak predavanja na kojima su sudjelovali znanstvenici iz Austrije, Bugarske, Hrvatske, Italije, Kosova, Mađarske, Rumunjske, Slovenije i Srbije. Nakon pozdravnih govora organizatora, rad skupa započeo je predavanjima koja obuhvaćaju područje provincije Donje Mezije u ranorimskom periodu, u nastavku je naglasak stavljen na građevinske pothvate iz Trajanova doba u svim dunavskim provincijama, a u posljednjem bloku predavanja teme su se odnosile na trgovinu i kolanje novca u rimskoj Dakiji.

Drugog dana skupa niz jutarnjih tema bio je vezan uz Trajanove dačke ratove te je pažnja bila skrenuta i na spomenik *Tropaeum Traiani* čiji se ostaci danas nalaze u mjestu Adamclisi u Rumunjskoj. Podignut kako bi se proslavila pobjeda nad Dačanima u ratu vođenom 101.-102. god., iz spomenika se svakako može iščitati carska propaganda u provinciji. U poslijepodnevnom dijelu prevladavale su teme s područja provincije Panonije. Nakon završetka ovih predavanja za sudionike skupa organiziran je posjet stalnom postavu Antičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu uz stručno vodstvo.

Posljednji dan skupa obilježila su predavanja i rasprave o carskom kultu, vojsci i administraciji u Trajanovo vrijeme. Za kraj je održano i nekoliko predavanja o pokretnim nalazima keramike, stakla, gema i metala s područja Hrvatske te, što se arhitekture tiče, neka razmatranja o Trajanovim vratima u Aseriji. Cjelokupan program i knjižicu sažetaka zainteresirani čitatelji mogu preuzeti na službenim internetskim stranicama skupa (http://arheo.ffzg.unizg.hr/provincijalna/?page_id=1873).

Ako je suditi po značajnom odazivu priznatih stručnjaka, ali i mlađih kolega te živim raspravama i konstruktivnim komentarima koji su prevladavali na predavanjima, organizatori su odradili vrijedan posao kojim je potvrđena potreba periodičkog održavanja konferencije o rimskim provincijama na Dunavu. Događaj je zaključen pozdravnim riječima organizatora uz najavu idućeg, petog skupa koji će se održati 2019. god. u gradu Iași u Rumunjskoj.